

Til Kommunal- og regionaldepartementet

Innspill til arbeidet med stortingsmelding om bygningspolitikk

Oslo 14.november 2010

Vi mener det aller viktigste i en stortingsmelding om bygningspolitikk er å legge føringer slik at vi planlegger og oppfører våre bygg slik at disse får lang levetid og god økonomi i bruk. Dette sikres gjennom lave vedlikeholdskostnader, lavt energiforbruk, stor fleksibilitet mht bruksformål og ellers robuste løsninger som kan tåle både økende klimapåkjenninger og møte brukernes og samfunnets krav til komfort, sikkerhet, helse og miljø.

På vegne av mur- og betongbransjen har vi valgt oss ut 3 ulike områder som vi mener er viktige for framtidig bygging.

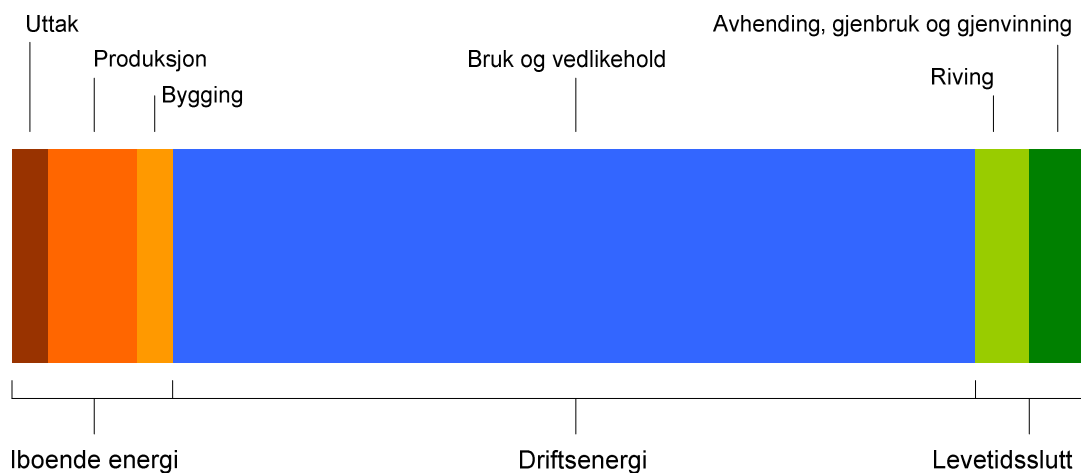
1. Helhetlig tenkning for bærekraftig bygging

Bygningspolitikken må bygge på helhetlig tenkning innen bærekraftig bygging der blant annet byggenes miljøegenskaper inkluderer vurderinger i hele livsløpet til bygget. Til nå har fokuset hovedsakelig vært på råvarer og enkeltprodukter og ikke kombinasjon av produkter og effekten på byggenes egenskaper over tid. Byggebransjen har gjennom fellesprosjektet KONSENSUS (1) tatt initiativet til slik helhetlig tenkning og myndighetene oppfordres til å støtte denne satsingen gjennom direkte engasjement. For å oppnå en enhetlig vurdering av miljøegenskaper må systemene støtte seg til internasjonalt aksepterte systemer og KONSENSUS benytter miljødeklarasjoner (epd) basert på en godt kjent og etablert ISO-standard (2). Ved å videreføre KONSENSUS til å omfatte hele bygg i hele levetiden, vil framtidig bygningspolitikk ivareta den helhetstenkingen som er nødvendig for å møte krav til reduserte klimautslipp, redusert energiforbruk i drift, godt inn klima og lang levetid. Miljødeklarasjoner (epd) og prosjektet KONSENSUS vil også være viktige deler av prosessen for miljøklassifisering av bygg etter BREEAM (3) som nå vil bli utviklet gjennom Norwegian Green Building Council.

Ved å benytte helhetsvurdering innen miljøegenskaper basert på miljødeklarasjoner (epd) vil vi også kunne ta hensyn til miljøbelastninger fra transport av råmaterialer og byggevarer slik at miljøeffekten av 'kortreiste materialer' kommer tydelig fram. Dette bidrar til å tydeliggjøre viktigheten av lokal verdiskapning og støtter tankene om desentralisert industrialisering.

Et annet godt eksempel på hva helhetlig tenkning kan bidra til er muligheten for å utnytte byggematerialers termiske egenskaper mer aktivt ved at tunge materialer kan holde på varmen gjennom kalde netter men samtidig redusere behovet for energikrevende kjøling av kontorbygg på varme soldager. Foreløpige studier fra både Finland og Norge viser at ved å utnytte denne effekten i næringsbygg kan redusere energiforbruket med 10-15%. Man har indikasjoner på at potensialet for å redusere energiforbruket er enda større dersom man utnytter tyngde byggematerialers termiske egenskaper mer optimalt.

Den følgende figuren viser energiforbruk i de ulike fasene i et byggs levetid. Det går klart fram at den største delen av energiforbruket er knyttet til bruk og vedlikehold og det er i denne fasen effekten av energieffektivitet er størst. Vi ønsker jo oss bygg med lengst mulig levetid og dette gjør bruksegenskapene enda viktigere i årene framover.

2. Lavere drifts- og vedlikeholdskostnader

Med erfaringer fra RIFs rapport "State-of-the-Nation" fra mars i år er det avdekket et stort etterslep på vedlikehold i både bygg og infrastruktur for øvrig. De enorme summene for nødvendig vedlikehold overgår nå det totale norske statsbudsjettet og det er urealistisk at vi kan opprettholde et slikt kostnadsnivå. Bygningspolitikken må derfor gi klare føringer for maksimalt aksepterte vedlikeholds- og driftskostnader for nye bygg. Dette kan gjøres ved å prosjektere bygningskroppen for lave vedlikeholdsbehov og blant annet kreve levetider på minimum 80 år. Et godt argument for dette er jo å se oss rundt om i byene der jo mesteparten av byggene allerede er langt eldre enn den levetiden man i dag planlegger for. Mange bygg oppføres i dag med relativt kortsiktige driftsformål, der framtidig ansvar for reparasjoner og rehabilitering overføres til andre. Slik kortsiktighet medfører behov for hyppige reparasjoner og rehabilitering som påfører samfunnet og naboer for økt trafikkbelastning, støy, støv og ikke minst unødvendige avfallsmengder. Med kommende endring i klima med mer ekstremvær, er det spesielt viktig å benytte klimaskjerm og overflater som ikke bidrar til økt vedlikeholdsbehov. I tillegg til dette bør bæresystemer og design av bygg åpne opp for mer fleksibel bruk ved at boliger enkelt kan bygges om til næringsbygg og også motsatt vei. Det vil dessuten være god miljøpolitikk å planlegge med mer robuste bæresystemer og fasader i bygg for å unngå å rive bygg- men heller bygge om, flytte lettvegger, bytte vinduer, dører etc for å tilpasse bygget til nye formål. Kort sagt så må vi oppføre bygg som vi har råd til å vedlikeholde.

3. Vi må ha større sikkerhet mot brannspredning

Norge er verdensledende på materielle skader ved brann og det er i hovedsak våre boliger som brenner. Den enkelte brann blir stadig større og sikkerheten mot brannspredning er for lav i norske bygg. Det er også en foruroligende tendens til at antall omkomne i brann øker år for år. Bygningspolitikken må i større grad ta ansvaret for at boligbranner ikke forårsaker ulykker med store menneskelige og økonomiske tap.

Senere tids erfaringer også fra andre land som England viser at omfanget av branner øker med økende bruk av brennbare materialer i bygningskonstruksjonene. Utvidede krav om sprinkling mot brann i TEK 2010 gir lite robuste løsninger og er en dårlig kompensasjon for passive tiltak.

På energiområdet er det motsatte prinsippet valgt i lovgivningen; Minstekrav til passive tiltak (U-verdier) uavhengige av andre aktive tiltak og begrunnet med at aktive tiltak ikke er robuste nok. Vi er skeptiske til at vi med dagens erfaringer rundt vedlikeholdspraksis kan holde sprinkelanlegg i operativ stand og dette vil kunne føre til en ytterligere økning av brannusikkerheten i norske boligbygg. Selv om vi har det høyeste antallet brannslukningsapparater per bolig blant de land vi sammenligner oss med, ligger vi fremdeles på branntoppen. Dette bør være et sykdomstegn i vårt brannsikringsarbeid.

I veiledningen til TEK 2007 ble blant annet kravet til ubrennbare materialer i bæresystem og trapperom i bygårder inntil 5 etasjer fjernet. Det er jo nettopp i denne kategori boliger vi i framtiden vil måtte bo og vi ber om at økt passiv brannsikkerhet med bruk av ubrennbare materialer gjeninnføres i framtidige bygg.

Norsk brannetterforskning har alltid hatt fokus på den første gnisten og på å finne den skyldige. Årsaken til at brannen ble så omfattende har ikke vært tema. Vi mener dette er en stor feil som gjør at vi ikke får tilstrekkelig læringseffekt og kan bygge boliger med høyere sikkerhet mot brannspredning. Vi foreslår at det settes av større ressurser til brannetterforskning for å finne årsaker til at branner sprer seg og får større omfang- ikke bare hvorfor de oppsto.

Påtente branner (spesielt skolebranner) er et annet voksende problem og vi anbefaler at det benyttes ubrennbare materialer i blant annet fasader for bortimot å eliminere faren ved påtenning av søppelcontainere etc.

Krav til universell utforming og tilgjengelighet for alle betyr at vi i våre boligbygg må påregne stadig flere beboere som ikke vil være i stand til å redde seg selv i en rømnings situasjon. Brannsikre og ubrennbare bygningskonstruksjoner vil være et viktig bidrag for bedre brannsikkerhet også for slike personer. Det er en kjensgjerning at stadig flere av våre eldre omkommer i brann, samtidig som totalt antall branndøde viser en ubehagelig negativ utvikling

Vi ser fram til at Kommunal- og regionaldepartementet samordner innspillene som kommer fra bransjene og håper vi med dette kan bidra til å øke total kvaliteten i våre bygg. Dersom ny og moderne teknologi tas til bruk i slik totalprosjektering, vil vi kunne få økt kvalitet og samtidig bygge mer samfunnsøkonomisk lønnsomt.

Lykke til med arbeidet!

Jan Eldegard
daglig leder
byggutengrensener.no

- 1) KONSENSUS, et fellesprosjekt i byggenæringen for å utvikle omforent metodikk for miljødokumentasjon på konstruksjonsdeler og hele bygg
- 2) Epd, en internasjonalt akseptert standard-metodikk for "environmental product declaration" eller miljødeklarasjoner som administreres av [epd-norge](http://epd-norge.no)
- 3) BREEAM, et internasjonalt miljøklassifiseringsverktøy for bygg basert på "[BRE Environmental Assessment Method](http://www.breeam.com)" som nå er under tilpasning til norske forhold gjennom arbeidet i [Norwegian Green Building Council](http://www.norwegian-green-building-council.org)